

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

1 juli 2008

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heer Joris Vandenbroucke, de dames Tinne Rombouts, Els Robeyns
en Laurence Libert en de heer Piet De Bruyn –**

houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door de heer Johan Verstreken**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Dany Vandenbossche.

Vaste leden:

de heren Erik Arckens, Johan Deckmyn, Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Wim Van Dijck;

de heren Carl Decaluwe, Dirk de Kort, Paul Delva, Johan Verstreken;

de dames Margriet Hermans, Laurence Libert, de heer Herman Schueremans;

mevrouw Els Robeyns, de heren Dany Vandenbossche, Jo Vermeulen.

Plaatsvervangers:

de dames Hilde De Lobel, Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, Frans Wymeersch;

de dames Martine Fournier, Sabine Poleyn, Tinne Rombouts, de heer Johan Sauwens;

de heren Karlos Callens, Marnic De Meulemeester, Hans Schoofs;

de heren Bart Caron, Chokri Mahassine, André Van Nieuwkerke.

Toegevoegde leden:

de heer Piet De Bruyn;

de heer Jos Stassen.

Zie:

1698 (2007-2008)

- Nr. 1: Voorstel van decreet
- Nr. 2: Amendementen

INHOUD

	Blz.
I. Uiteenzetting door mevrouw Ankie Vandekerckhove, kinderrechtencommissaris.....	4
II. Uiteenzetting door mevrouw Karin Maes, voorzitter raad van bestuur Kinderrechtencoalitie Vlaanderen	7
III. Uiteenzetting door de heer Tom Dierckx, coördinator Vlaamse Jeugdraad	9
IV. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	13
Bijlage: Advies van het Kinderrechtencommissariaat.....	17

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media organiseerde op 24 juni 2008 een hoorzitting met het Kinderrechtencommissariaat, de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en de Vlaamse Jeugdraad over het voorstel van decreet houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid (*Parl. St. Vl. Parl.* 2007-08, nr. 1698/1).

I. UITEENZETTING DOOR MEVROUW ANKIE VANDEKERCKHOVE, KINDERRECHTEN-COMMISSARIS

Mevrouw Ankie Vandekerckhove: Ik verwijs graag naar het integrale advies dat het Kinderrechtencommissariaat heeft uitgebracht over het voorliggende voorstel van decreet. Het wordt als bijlage opgenomen bij het verslag van deze hoorzitting.

Het Kinderrechtencommissariaat beoordeelt het voorstel van decreet overwegend positief, maar staat ten aanzien van bepaalde punten afwachtend. Het voorstel van decreet stelt de noodzakelijke maar daarom nog niet voldoende voorwaarden voor een inhoudelijk sterk jeugd- en kinderrechtenbeleid. In het advies staat te lezen welke maatregelen er al waren en in welke zin er een nieuwe of sterkere decretale verankering komt. Het is inderdaad nodig om de instrumenten en instanties decretaal vast te leggen, maar de inhoudelijke garanties en de toepassing van bijvoorbeeld de principes van het Kinderrechtenverdrag blijven vaag. Dan is het nog afwachten op welke manier de adviescommissies de inhoudelijke toetsingen zullen doen.

Het voorstel van decreet bevat bestaande maatregelen zoals een coördinerende minister kinderrechten, de verplichting tot een kindeffectrapport (KER), de jaarlijkse verslaggeving, het Vlaams Jeugdbeleidsplan (VJBP). In het VJBP werd al een en ander aangekondigd: de uitgangspunten en de principes, de regie en de monitoring van het jeugdbeleid. Voor het Kinderrechtencommissariaat is het onvoldoende dat er alleen gesproken wordt over het jeugdbeleid. Dat valt immers niet helemaal samen met het kinderrechtenbeleid.

Een derde aspect is het subsidiebeleid. In 2006 heeft het Kinderrechtencommissariaat al gezegd wat het positief vond aan het VJBP, namelijk de centrale plaats van het verdrag, de decretale inbedding van

de aanspreekpunten kinderrechten en jeugd, de uitbreiding van de verslaggeving van de regering in het parlement via het jaarlijks verslag 'Jeugdbeleid en Kinderrechten' van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de kinderrechtencommissaris, de subsidiëring van bepaalde kinderrechtenactoren, een bepaling over inspraak van kinderen en jongeren in de adviezen van de Vlaamse Jeugdraad. Eerder negatief stond het Kinderrechtencommissariaat toen tegenover het gebrek aan inhoudelijke vertaling van het verdrag. Ook toen merkte het commissariaat op dat instrumenten, organisaties en structuren op zich nog geen garanties bieden voor een inhoudelijk sterk kinderrechtenbeleid. De verfijning en de versterking in de kernmethodiek werden toen onvoldoende doorgevoerd. Het Kinderrechtencommissariaat vond dat een herwerkte taakomschrijving van de Vlaamse Jeugdraad in het grotere kader van het jeugd- en kinderrechtenbeleid nodig was.

Voor de volledigheid staat in het advies dat het Kinderrechtenverdrag voor Vlaanderen een bindende norm is. Er moet rekening gehouden worden met alle bepalingen van het verdrag, zeker die binnen de Vlaamse bevoegdheidsfeer. Ik heb het dan vooral over artikel 2, het non-discriminatieprincipe; artikel 3, het vooropstellen van de belangen van kinderen; artikel 12, het inspraakrecht van kinderen en jongeren; artikelen 13 en 17 over het recht op informatie; artikel 31, het recht op rust, ontspanning, vrije tijd en toegang tot die voorzieningen. Ik denk ook aan artikel 42 dat aan de overheid zelf de verplichting oplegt om minderjarigen en de ruimere samenleving te informeren over de inhoud en de betekenis van het Kinderrechtenverdrag. Dat is ook een van de centrale lijnen van het jeugdbeleid, maar opnieuw zonder al te veel inhoudelijke invulling.

Het voorstel van decreet verankert nog meer organisaties, schrapt administratieve vereisten, koppelt de beoordelingscriteria aan de subsidiehoogte. De kinderrechten krijgen een meer uitgesproken plaats, bijvoorbeeld door een verankering van het kenniscentrum kinderrechten. Organisaties kunnen ook werkings- en projectsubsidies verwerven als ze specifieke info- of sensibiliseringsinitiatieven voor de promotie van de rechten van het kind opzetten. Ze kunnen ook werkingssubsidies krijgen als er gerapporteerd wordt over de rechten van het kind. Vanuit praktisch oogpunt voldoet het voorstel van decreet zeker aan de integratiewens van het jeugd- en kinderrechtenbeleid. Beide staan nu samen vermeld in het voorstel van decreet. Dat garandeert echter nog geen inhoud. De

voornemens die in de toelichting bij het voorstel van decreet worden opgesomd, hebben immers geen bindende kracht.

Het VJBP stelde dat het decreet zou beginnen met uitgangspunten en principes. Het Kinderrechtenverdrag zou als ethisch en juridisch uitgangspunt in het eerste hoofdstuk centraal staan. Het Kinderrechtencommissariaat mist die geëxpliciteerde uitgangspunten en principes. De beleidslijnen kunnen op verschillende manieren ingevuld worden en het voorstel van decreet maakt geen keuzes. Er komt wel een definitie van jeugd- en kinderrechtenbeleid. Het Kinderrechtencommissariaat wil daar toch een wijziging aan voorstellen. Als het Kinderrechtenverdrag de centrale omkadering moet bieden, stelt het Kinderrechtencommissariaat eerder volgende definitie voor: “De op kinder- en mensenrechten gestoelde integrale en geïntegreerde visie en de daarop gebaseerde systematische en planmatige overheidsmaatregelen met expliciet effect op de jeugd.” In de huidige definiëring is de aandacht voor kinderrechten vrijblijvender.

Daarnaast wil het Kinderrechtencommissariaat nog een opmerking geven bij de leeftijdsgrenzen die zowel in de toelichting als in het voorstel van decreet gehanteerd worden. Dat is geen probleem als er goede zaken beslist worden voor minderjarigen waar dan ook meerderjarigen van kunnen genieten. Als het daarbij ten minste duidelijk is dat het Kinderrechtenverdrag enkel geldt voor personen van 0 tot 18 jaar.

Het voorstel van decreet geeft ook een paar erkenningvoorwaarden voor organisaties. Er staat onder meer: de werking de principes en de regels van de democratie aanvaarden en tevens de rechten van het kind en het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM) en de fundamentele vrijheden onderschrijven en uitdragen. Het Kinderrechtencommissariaat beoordeelt het als positief dat de organisaties niet alleen het verdrag onderschrijven maar ook uitdragen. Hoe zal de Vlaamse Regering het toezicht hierop organiseren? Hoe zal worden omgegaan met eventuele overtredingen? Zullen de leden van de adviescommissie over expertise in kinderrechten beschikken? Daarnaast baart het mij ook zorgen dat het onderschrijven en uitdragen van het verdrag niet als één van de beoordelingscriteria voor de hoogte van de subsidiebedragen is opgenomen.

Het voorstel van decreet wijzigt ook de kinderrechtinstrumenten. De aanspreekpunten jeugd- en kinderrechten worden opnieuw verankerd. De leidende ambtenaren krijgen het mandaat om derge-

lijke ambtenaren in alle departementen aan te stellen. De omkadering, de ondersteuning en het mandaat van die ambtenaren blijven onduidelijk. De grote verschillen tussen de departementen bewijzen dat eenvormigheid nodig is. Sommige ambtenaren leveren goed werk en worden degelijk gesteund, andere weten met moeite wat hun taak is. Ze krijgen weinig ruimte of hebben te veel andere opdrachten en taken. Sommigen hebben vaak rechtstreeks contact met hun leidende ambtenaar, anderen niet.

Ik geef graag ook nog een bemerking over de omschakeling van KER naar JOKER. Het KER-decreet kan, als eerste regelgeving wereldwijd van die aard, revolutionair worden genoemd. Men kan het niet zomaar overboord gooien. Vaak heersen er echter verkeerde ideeën over de methodiek van KER of JOKER. Het is geen loutere kinderrechtentoets maar wel het voorspellen van effecten op kinderen en jongeren van voorgenomen beleidsmaatregelen. Dat vereist onderzoek en mensen die weten hoe ze dat moeten doen. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt een blijvende aandacht voor de verfijning van deze methodiek. Idealiter zou een KER opgemaakt moeten worden bij elk wetgevend initiatief. In het oorspronkelijke KER-decreet dat met het nieuwe decreet afgeschaft wordt, bestond er een deskundige commissie. Haar taak, hoewel ze die amper heeft uitgevoerd, was om een minister die een ontwerp indiende dat aan de belangen van kinderen en jongeren raakte zonder KER, een afwijking toe te staan. Die afwijkingsmogelijkheid wordt teniet gedaan en de deskundige commissie verliest daardoor haar functie en verdwijnt. Het Kinderrechtencommissariaat zou het graag omgekeerd gezien hebben, namelijk dat de deskundige commissie zou blijven bestaan om op een actieve manier de Vlaamse Regering bij te staan bij de uitvoering van de KER-verplichting.

Het Kinderrechtencommissariaat roept het Vlaams Parlement op om zijn belangrijke controletaak op die KER-verplichting ook effectief uit te oefenen. Het Vlaams Parlement heeft de bevoegdheid om de regering te verplichten om haar huiswerk te vervolledigen als een KER of JOKER vereist is, maar niet opgemaakt. Bij een aantal ontwerpen van decreet over onderwijsmateries ontbrak een KER, terwijl de belangen van kinderen toch rechtstreeks geraakt werden. De ontwerpen van decreet werden echter zonder KER goedgekeurd.

Het voorstel van decreet legt een belangrijke leeftijdsuitbreiding vast tot 25 jaar. Als dat niet leidt tot aandachtsverlies voor jongere kinderen, heeft het

Kinderrechtencommissariaat geen probleem met een effectenmeting voor jongvolwassenen. De effecten op een groep die maatschappelijk en juridisch zo kwetsbaar is als de 0- tot 18-jarigen, zal tot andere resultaten leiden dan een effectenmeting op 18-plussers die maatschappelijk en juridisch sterker staan.

Het Kinderrechtencommissariaat vraagt dat het parlement voldoende tijd neemt om het jaarlijks verslag Jeugdbeleid en Kinderrechten van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de kinderrechtencommissaris door te nemen. Doorgaans is het een pro-forma nummer van de minister, met weinig discussie. Het Kinderrechtencommissariaat wijst ook op de aanbevelingen van het VN-Kinderrechtencomité waarin letterlijk opgesomd is waaraan een verslag moet voldoen. Zo raadt het Comité aan om over de overheidsmaatregelen, de follow-up, de monitoring, het budget en de moeilijkheden bij de verwezenlijking van elk recht te rapporteren. Het Kinderrechtencommissariaat kan alleen maar hopen dat de verslaggeving jaarlijks, en grondig, blijft gebeuren.

De ‘Staat van de Jeugd’, dat minstens om de vijf jaar zal verschijnen en over de leefsituatie van kinderen en jongeren en de longitudinale ontwikkelingen erin zal rapporteren, is alvast een stap in de goede richting. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt ook daar aandacht voor de jongste kinderen.

De bepalingen over de kinderrechtenorganisaties zijn al gewijzigd. Er komt een decretale verankering van organisaties die werking- en projectsubsidies kunnen krijgen voor specifieke informatie of sensibilisatie-initiatieven met het oog op de promotie van de rechten van het kind en de rapportage van kinderrechten. Het centrum voor het rechten van het kind wordt herdoopt en decretaal verankerd als kenniscentrum. Dat zijn goede evoluties. Anderzijds mist het Kinderrechtencommissariaat de verwezenlijking van een paar beloftes uit het VJBP, bijvoorbeeld de coalitievorming en de structurele subsidiëring daarvoor. Ook andere organisaties kunnen projectsubsidies aanvragen. Er wordt dus ruimer gekeken dan in de traditionele jeugdsector. Dat is zeer goed als het gaat om een integraal jeugd- en kinderrechtenbeleid.

Een volgend onderdeel is de deelname van kinderen en jongeren aan het jeugd- en kinderrechtenbeleid. Kinderen en jongeren hebben recht op participatie en inspraak in alle materies die hen aanbelangen. Ze hebben het recht om hun mening te uiten. Aan die mening moet passend belang worden gehecht.

Dat betekent niet dat hun mening klakkeloos moet worden gevolgd, maar wel dat afwijkingen minstens gemotiveerd moeten worden. In het vorige decreet stond een artikel over de opmaak van het VJBP dat stelde dat het plan samen met het Steunpunt Jeugd, de Vlaamse Jeugdraad en de jeugd zelf tot stand moest komen. De passage “samen met de jeugd” is in het voorstel van decreet om niet nader genoemde redenen gesneuveld. Nu gaat het plots over de Vlaamse Jeugdraad en andere actoren. Het laten participeren van kinderen en jongeren op een authentieke en respectvolle manier is inderdaad geen eenvoudige opdracht. Het is echter jammer dat de zoektocht naar de beste manier om dat te doen eigenlijk wordt opgegeven door deze passage te schrappen.

Een volgend aspect is het recht op informatie van kinderen en jongeren. Er wordt een decretale basis gegeven aan het Vlaams Informatiepunt Jeugd (VIP Jeugd). Ook de doelstellingen zijn positief. De toelichting en het artikel bevatten echter een discrepantie. In de artikelen over het VIP is er geen sprake van de productontwikkeling. Wat zal het VIP doen? Wat zullen de andere partners doen? Hoe zal de regie en de coördinatie verlopen?

Een performant jeugdinformatiebeleid vereist behoorlijk wat middelen, personeel en steun van alle mogelijke actoren. Het Kinderrechtencommissariaat wacht nog af hoe vlot de afstemming in praktijk zal verlopen. Het is van belang in te zien dat het VIP verschillende doelgroepen zal bedienen. De middelen, de stijl en de aard van de producten moeten dus aangepast zijn aan de doelgroepen. Tot op heden zijn er drie gidsen en aanverwante websites gemaakt voor kinderen, tieners en jongeren. Dat gebeurde in samenwerking met zeer veel actoren. Dergelijke initiatieven moeten zeker voortgezet worden. De taakafbakening van VIP Jeugd en de administratie is nog niet duidelijk.

Het Kinderrechtencommissariaat is dus relatief tevreden met het decreet. Het bevat noodzakelijke voorwaarden die echter onvoldoende zijn. De uitgangspunten en principes die het beleid onderbouwen moeten in het decreet zelf geëxpliciteerd worden. Er dient gelet te worden op de samenstelling van de adviescommissie zodat de leden een expertise inzake kinderrechten bezitten. De definitie van jeugd- en kinderrechtenbeleid dient bij voorkeur gewijzigd te worden.

Het blijft ook onduidelijk hoe het uitdragen van kinderrechten een rol zal spelen in de subsidiëring. De omkadering en mandatering van de aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid blijven te vaag en enigszins vrijblijvend. De uitbreiding van de leeftijd door het hervormen van de KER naar de JOKER mag de aandacht voor de allerjongsten niet doen afnemen. De deskundige commissie zou niet mogen afgeschaft worden, maar integendeel hervormd opdat ze ondersteunend kan werken bij het uitwerken van de JOKER's.

Bij de verslaggeving is het aan te bevelen dat de inhoudelijke richtlijnen van het Comité voor de Rechten van het Kind worden gevolgd. Voor de duidelijkheid wordt bij voorkeur de juiste benaming gebruikt bij het vermelden van kinderrechten, namelijk het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK), naar analogie met het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM).

Bij de structurele subsidiëring moeten zowel de alternatieve rapportering als de coalitievorming een plaats krijgen. De directe inspraak en betrokkenheid van kinderen en jongeren bij de opmaak van het VJBP dienen opnieuw toegevoegd te worden.

II. UITEENZETTING DOOR MEVROUW KARIN MAES, VOorzITTER RAAD VAN BESTUUR KINDERRECHTENCOALITIE VLAANDEREN

Mevrouw Karin Maes: Uiteraard sluit de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen zich aan bij de opmerkingen van het Kinderrechtencommissariaat. De Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw is een netwerk van 27 niet-gouvernementele kinderrechtenorganisaties. Het betreft grote organisaties als UNICEF of Child Focus maar ook kleinere organisaties als de Kinderrechtenwinkels en de Kinder- en Jongerentelefoon. Ik spreek dus niet alleen namens de vzw, maar ook namens haar leden. De Kinderrechtencoalitie heeft kunnen deelnemen aan de voorbereidingen van het voorstel van decreet. Ik zal nu de belangrijkste resterende knelpunten bespreken.

De coalitie had een tekstvoorstel gedaan om een hoofdstuk over de kinderrechten in het voorstel van decreet in te voegen. Zo konden alle organisaties die actief zijn op vlak van kinderrechten, gebundeld naar voren komen. Op die manier werden de organisaties

ook veel duidelijker zichtbaar. Het tekstvoorstel is niet aanvaard, zonder motivering.

De Kinderrechtencoalitie is reeds lang vragende partij voor een decretale basis voor de kinderrechtenactoren. Het voorstel van decreet biedt een stevige fundering voor bepaalde instrumenten en strategieën die niet alleen voor de kinderrechtensector maar ook voor de volledige jeugdsector belang hebben. Desalniettemin heeft de Kinderrechtencoalitie zich van meet af aan verzet tegen de basisdoelstelling van dit voorstel van decreet: namelijk de integratie van het kinderrechten- en jeugdbeleid. De eerste ondertitel in de algemene toelichting van het decreet, 'Een plan voor het Vlaamse Jeugdbeleid' maakt direct onze belangrijkste bekommernis hieromtrent duidelijk. Zijn de kinderrechten reeds in de titel vergeten?

Het voorstel van decreet is opgesteld vanuit de logica van het decreet van 29 maart 2002 op het Vlaams jeugdbeleid en werkt voort binnen die traditie. Het decreet is dus, met andere woorden, een nieuwe versie van het jeugdbeleid dat historisch gezien een jeugdwerkdecreet is. De toelichting bij het voorstel van decreet verwijst naar een aantal kinderrechten, maar bijvoorbeeld niet naar het recht op vrije tijd en ontspanning. Dat is vreemd omdat het voorstel van decreet heel wat vrijetijdsinitiatieven subsidieert.

Er wordt wel aandacht besteed aan kinderrechten als belangrijk deel van het normatieve kader, maar dat maakt echter nog geen kinderrechtenbeleid. Verder in de tekst wordt deze vaststelling bekrachtigd door het gebrek aan inhoudelijke engagementen omtrent de implementatie van het IVRK, wat toch de kerntaak is van een kinderrechtenbeleid. Hoe de Vlaamse Regering het verdrag wil uitdragen en de uitvoering ervan wil stimuleren, blijft beperkt tot instrumenten. Hoewel de instrumenten natuurlijk broodnodig zijn, is er ook behoefte aan een partituur om ze goed te kunnen bespelen.

Voorts blijft de Kinderrechtencoalitie waarschuwen dat de integratie een verminderde aandacht kan betekenen voor de specifieke doelgroep die het IVRK beoogt, namelijk de minderjarigen. Het voorstel van decreet hanteert allerlei leeftijdsgrenzen. Wij vrezen dat enerzijds de specifieke aandacht voor minderjarigen waarvoor de kinderrechteninstrumenten ontwikkeld zijn, zal afnemen.

Er ontbreekt een hoofdstuk over de zichtbaarheid in de begroting. In het Algemeen Commentaar van

het Comité van de Rechten van het Kind staat dat: “Geen enkele Staat kan zeggen of hij de economische, sociale en culturele rechten van kinderen ‘in de ruimste mate waarin de hem ter beschikking staande middelen dit toelaten’ verwezenlijkt, tenzij hij het aandeel van de nationale en andere budgetten kan bepalen dat toegewezen is aan de sociale sector en daarbinnen, zowel rechtstreeks als onrechtstreeks, aan kinderen.”

Het VN-Comité voor de Rechten van het Kind beveelt dus aan dat de overheid in de begroting en/of de besteding van de middelen, zichtbaar maakt welk aandeel rechtstreeks of onrechtstreeks toegewezen is aan minderjarigen. De Kinderrechtencoalitie wijst erop dat hierover geen melding wordt gemaakt en beschouwt het als een gemis. Het zichtbaar maken van de middelen die aan minderjarigen worden toegewezen, moet waarborgen dat het belang van het kind de eerste overweging is, en dat kinderen – in het bijzonder bepaalde gemarginaliseerde en minder bevoorrechte groepen van minderjarigen – worden beschermd tegen de ongunstige weerslag van economische beleidsvoering of financiële inkrimping. Het geeft dus ook de mogelijkheid toezicht te houden op de evolutie in de budgetten.

Een volgende punt is de uitbreiding tot JOKER. Wij betreuren sterk de leeftijdsverhoging tot 25 jaar. De minderjarige is in die methodiek niet langer zichtbaar als afzonderlijke groep. Toch is die precies ontwikkeld om die minderjarige, die per definitie een sociaal-juridisch zwakkere positie inneemt, specifiek aandacht te geven. Het sociaaleconomische argument is in dat licht niet valabel genoeg, gezien die zwakkere positie, die toch zwaarder doorweegt.

Wij vinden het ook jammer dat de gelegenheid niet is aangegrepen om het voorstel van decreet uit te breiden naar andere beslissingen die onrechtstreeks kinderen raken, naar voorstellen van decreet en andere vormen van regelgeving. Het is ook absoluut noodzakelijk dat de effectrapportage wordt toegepast op de begroting. Daarvoor verwijzen we naar de slotbeschouwingen van het comité.

De deskundigencommissie is uit het voorstel van decreet verdwenen. Er waren vele bedenkingen te formuleren bij het functioneren van de commissie, zeker gezien de zeer beperkte bevoegdheden. Wij dachten aan een uitbreiding daarvan om ze om te vormen tot een meer bruikbaar instrument in plaats van een afschaffing. Het toezicht op de procedure van

de effectrapportage is met de commissie deels verdwenen. Als dat toezicht vanuit het parlement moet gebeuren, vragen wij ons af wat de sanctiemogelijkheden zijn.

Wij wilden de KER uitgebreid zien naar andere regelgeving en daarom hadden we het een mooi signaal gevonden als aan dit voorstel van decreet een KER was toegevoegd.

De aansprekpunten kinderrechten worden decretaal verankerd. Dat is positief, maar we vinden de taakomschrijving ervan onvoldoende uitgewerkt. Hun mandaat en bevoegdheden zijn niet afdoend vastgelegd. Er is ook behoefte aan een betere omkadering.

Het verheugt ons dat de ‘Staat van de Jeugd’ of monitoring in het decreet is opgenomen. Wij hadden dit in de voorafgaande procedure aangebracht. We betreuren wel opnieuw dat de minderjarigen opgaan in de grote groep tot 24 jaar en geen afzonderlijke plaats krijgen. We missen ook een link tussen de Staat van de Jeugd en de effectrapportage.

In de toelichting bij het voorstel van decreet wordt een hoofdstuk Subsidiëring van kinderrechteninitiatieven aangekondigd. In het voorstel van decreet wordt dat ‘hoofdstuk’ ingeschoven als twee kleine onderdelen van artikel 35 bij de afdeling Participatie en Informatie. Wij verwachtten een volledig hoofdstuk inzake kinderrechten dat zou toelaten alle actoren, initiatieven en instrumenten te bundelen.

We zijn blij dat organisaties de structurele mogelijkheid krijgen om subsidies aan te vragen en te krijgen, maar betreuren tegelijk dat er via het decreet weinig zichtbaarheid wordt geboden aan kinderrechtenbeleid en aan de specifieke invalshoeken van de actoren. Voor sommige organisaties is het nog onduidelijk hoe zij in de diverse subsidieregelingen kunnen passen. Verscheidene organisaties, waaronder een aantal van onze leden, dreigen uit de boot te vallen doordat ze niet aan alle voorwaarden voldoen of omdat ze verschillende deelaspecten combineren. Wij hopen dat die organisaties vooral worden beoordeeld op hun maatschappelijke relevantie en niet op het feit of ze al dan niet binnen de marges van bepaalde artikelen of hoofdstukken passen. De Kinder- en Jongerentelefoon en In Petto maken zich zorgen over het feit dat wel subsidies mogelijk zijn voor het verstrekken van thematische informatie, terwijl zij zich toespitsen op het geven van ruime en veel bredere informatieverstrekking en hulpverlening op allerlei vlakken. Ze

zijn tevens bezorgd over de positieve beeldvorming van de jeugd, omdat zij veel signalen opvangen over problemen bij de jeugd. Ze vragen zich af in welke mate dit kan worden gehonoreerd in het decreet.

Ten slotte nog iets over het kenniscentrum, de coalitievorming en alternatieve rapportage. We zijn opgetogen over de structurele subsidiëring die is ingeschreven voor de oprichting van een kenniscentrum Kinderrechten. Toch hadden we gehoopt dat ook ons werk als kinderrechtencoalitie een specifieke decreetale basis zou krijgen. Los van wie het uitvoert, is ons werk nationaal, maar zeker internationaal erkend en geniet de steun van het comité in Genève. De kinderrechtencoalitie is een netwerk van ngo's dat wil bijdragen aan het respect voor kinderen. Dat doen we door toezicht te houden op de implementatie van het verdrag in België. Dat gebeurt samen met collega's aan Franstalige kant, de CODE – 'Coordination des ONG pour les Droits de l'Enfant'. Ook die coalitie doet aan alternatieve rapportage en opvolging.

De coalitie wil vooral groeien naar meer diepgang inzake inhoudelijke thema's, en niet zozeer in leden. Voor wetenschappelijk onderzoek is er het kenniscentrum. De coalitie kan wel deskundigen met elkaar in contact brengen en bij politici, stakeholders en het werkteerrein wijzen op knelpunten inzake kinderrechten. Voorts werken we al mee aan diverse reflectiegroepen, overleggroepen en adviserende organen om de rechtspositie van minderjarigen te verbeteren en te verdedigen. We hadden graag meer ruimte gezien om de werking in die zin verder uit te bouwen. We betreuren ook dat de kerntaak van de coalitie, de netwerk- of coalitievorming, niet in het decreet is opgenomen. Dat getuigt voor ons van een gebrek aan inhoudelijk kinderrechtenbeleid.

De Kinderrechtencoalitie kan voor een groot deel aansluiten bij de adviezen van het Kinderrechtencommissariaat, zij het met de nuance inzake JOKER en KER waarbij wij nog duidelijker aangeven dat we hoopten dat de minderjarigen een aparte categorie zouden vormen.

Ik sluit me ook aan bij de vraag naar het gebruik van de juiste terminologie. Wij gebruiken het verdrag als achtergrond. Voor ons zijn kinderen minderjarigen en ik stoor me aan het feit dat alle termen door elkaar worden gehaald: kinderen, minderjarigen, IVRK, VRK enzovoort. We willen graag dat er op een correcte manier met die begrippen wordt omgesprongen.

III. UITEENZETTING DOOR DE HEER TOM DIERCKX, COÖRDINATOR VLAAMSE JEUGDRAAD

De heer Tom Dierckx: Het verheugt de Vlaamse Jeugdraad op deze hoorzitting aanwezig te kunnen zijn, vooral omdat er met het voorliggende voorstel van decreet eindelijk duidelijkheid komt voor de jeugdorganisaties die volop hun beleidsnota aan het schrijven zijn.

In het najaar van 2006 stapten we voorzichtig mee in een proces om het decreet op het Vlaamse jeugdbeleid te wijzigen. We hadden op dat moment liever de tijd genomen om een meer fundamentele oefening te doen, maar die tijd was er niet. De minister wilde een snelle decreetswijziging die moest leiden tot minder planlast, de integratie van de subsidies kinderrechten en een sterkere decretale verankering van de instrumenten die het categoriale jeugdbeleid meer slagkracht moeten geven. Het voornemen om de decreetswijziging snel door te voeren, is echter mislukt, want het voorstel van decreet wordt nu pas besproken in de commissie.

Wat ons betreft, zijn de vooropgestelde doelstellingen grotendeels bereikt in het voorliggende voorstel van decreet. De jeugdsector is ook steeds op een correcte manier betrokken bij en geïnformeerd over de totstandkoming van dit decreet. Er is in het algemeen voldoende rekening gehouden met de standpunten die we in de loop van het proces hebben aangereikt.

Het jeugd- en kinderrechtenbeleid zijn beide horizontale beleidsdomeinen die vertrekken vanuit een positieve, emanciperende kijk op kinderen en jongeren. Het is goed en logisch dat ze nu geïntegreerd worden in één decreet. Of het nu een jeugdbeleid is gebaseerd op kinderrechten of een jeugdbeleid met speciale aandacht voor kinderrechten, vormt voor ons geen wezenlijke discussie.

In de praktijk is de integratie van beide beleidsdomeinen ook geen grote verandering. Ook nu reeds vinden de kinderrechtenorganisaties hun weg naar het decreet Vlaams jeugdbeleid. In dit voorstel van decreet is het promoten van, of het rapporteren over de rechten van het kind nu ook expliciet opgenomen in de doelomschrijving van de organisaties van 'participatie en informatie'. Op papier is er geen drempel voor kinderrechtenactoren om een erkenning als landelijk jeugdwerk aan te vragen. Of de integratie van de kinderrechtenactoren succesvol zal zijn, is in

grote mate afhankelijk van de deskundigheid inzake kinderrechten binnen de adviescommissies die de beleidsnota's beoordelen. We lanceren daarom een dringende oproep om bij de samenstelling van de adviescommissies specifiek op zoek te gaan naar personen die zeer goed vertrouwd zijn met het thema.

Vervolgens is er de decretale verankering van de basisinstrumenten voor een jeugd- en kinderrechten-beleid. De Vlaamse Jeugdraad is blij met dit hoofdstuk in het voorstel van decreet. De instrumenten zullen pas effectief worden als de afdeling Jeugd van het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen over de nodige middelen en daadkracht beschikt om de trekkersrol die ze toebedeeld kregen in het VJBP, daadwerkelijk op te nemen. Dit is een niet te onderschatten opdracht die een uitbreiding vereist van de huidige personeelsinzet op de bewuste instrumenten, mede omwille van de categoriële/horizontale aard van deze instrumenten. Zoals uit de toelichting bij het voorstel van decreet blijkt, hebben de diverse sectoren nogal de neiging om sectoraal te werken. De invloed van de basisinstrumenten is afhankelijk van de bereidheid van de verantwoordelijken in de andere beleidsdomeinen om te investeren in een categoriaal jeugd- en kinderrechtenbeleid. We verduidelijken onze bezorgdheden aan de hand van een korte bespreking van de instrumenten.

Het VJBP en de verslaggeving ervan, zijn een eerste punt. Een logisch gevolg van de integratie van kinderrechtenbeleid en jeugdbeleid is dat de planning en rapportage van deze twee beleidsdomeinen samengevoegd wordt. We vinden dit een positieve evolutie, maar dringen er op aan dat de monitoring van het VJBP een structurele plaats krijgt in de reflectiegroep Kinderrechten-jeugdbeleid. Dit gebeurde in het verleden veel te weinig. De uitvoering van het VJBP moet veel sterker en meer structureel gemonitord worden door de aanspreekpunten Jeugd en de reflectiegroep Kinderrechten-jeugdbeleid.

De Vlaamse Jeugdraad vindt de kind- en jongere-effectrapporten belangrijke instrumenten. Ik kan me ook aansluiten bij de opmerkingen over de deskundigencommissie. In het voorliggende voorstel van decreet worden de aanspreekpunten veel meer geresponsabiliseerd. Zo kan het een werkbare procedure zijn. Of een JOKER al dan niet een werkbaar instrument is, zal afhankelijk zijn van hoe zwaar de coördinerende minister kan wegen op de werking van de administratie van zijn collega-ministers, en dus ook van de bereidheid van de andere Vlaamse beleidssectoren.

Het lijkt ons ook best de JOKER zo te formuleren dat er indicatoren vermeld worden, waardoor het effect op kinderen en jongeren meetbaar wordt en bijgevolg ook controleerbaar. Beleidsmakers moeten zich de vraag durven stellen of de gewenste of soms gevreesde effecten op kinderen en jongeren van de desbetreffende regelgeving bereikt zijn. De controle op deze indicatoren kan onderdeel zijn van de Staat van de Jeugd en de jaarlijkse rapportage.

Het volgende instrument zijn de aanspreekpunten Jeugdbeleid. Het categoriële beleid staat of valt volgens ons met deze aanspreekpunten. De decretaal verankerde aanspreekpunten Kinderrechten-jeugdbeleid kunnen een belangrijke rol spelen in het activeren en stimuleren van een integraal jeugdbeleid. We vinden het een goede zaak dat er een taakomschrijving voor de aanspreekpunten is opgenomen onder artikel 7. Zal dat volstaan voor de coördinerende minister om invloed uit te oefenen op de organisatie van de administratie van collega-ministers? Het belangrijkste is dat er binnen de verschillende beleidsdomeinen een draagvlak is voor de aanspreekpunten en dat ze een duidelijke bevoegdheid krijgen waaromtrent ze ook geresponsabiliseerd zijn.

Het is ons niet helemaal duidelijk wat de finaliteit van de Staat van de Jeugd als instrument is. We stellen het nut ervan niet in vraag maar wat is men ermee van plan? De informatie uit dit rapport kan zeer waardevol zijn voor de omgevingsanalyse van het VJBP en de beleidsnota's van organisaties gesubsidieerd in het decreet Vlaams jeugdbeleid. De timing van de Staat van de Jeugd moet daar dan wel op afgestemd zijn. Ook zien we een mogelijke dwarsverbinding tussen de Staat van de Jeugd en de JOKER. De Staat van de Jeugd kan nagaan of de verwachte effecten zoals omschreven in de JOKER ook werkelijk bereikt worden.

Een andere doelstelling was de 'verfraaiingsoperatie' met een meer eenduidige timing en definities, en minder administratieve overlast. De eenduidige timing houdt verband met het feit dat alle jeugdorganisaties gesubsidieerd door het decreet Vlaams jeugdbeleid hun beleidsnota op hetzelfde moment moeten indienen. Dat vinden we een goede zaak. Dat dit, omwille van het uitblijven van dit decreet, door de minister nog steeds niet gecommuniceerd kan worden naar de jeugdorganisaties, is een slechte zaak.

Waar we niet over te spreken zijn, is de nieuwe visie op de preadviezen en de inkorting van de repliek-tijd die daarvan een gevolg is. Nergens in het proces

van decreetswijziging is daarvan melding gemaakt. We vragen ons af waarom dit nu ineens zo prioritair geregeld moet worden. Dit zou moeten worden besproken in een reflectiegroep die zich buigt over de uitvoeringsbesluiten. De reflectiegroep is onder tussen al negen maanden niet meer samengeroepen. Dat houdt volgens ons ook een gevaar in. De beoordeling van beleidsnota's is altijd een interpretatieoefening. Voor een goed begrip is communicatie over deze interpretatie dus noodzakelijk. In het verleden is daarvoor altijd het preadvies gebruikt en dat is ook altijd zeer positief geëvalueerd door de sector zelf. In preadviezen worden vaak bijkomende vragen gesteld, en de jeugdorganisaties vinden het positief dat ze vervolgens een aantal verduidelijkingen kunnen geven. Zo kunnen ze een vollediger beeld van hun werking geven, en kan de eindbeoordeling van de beleidsnota correcter gebeuren. Een preadvies waarbij de adviescommissie en administratie geen mogelijkheid meer krijgen om vragen ter verduidelijking te stellen, vinden we een verarming.

Een ander verfraaiingspunt zijn de betere doelomschrijvingen van werkvormen. De doelomschrijving voor de verenigingen 'participatie en informatie' en de verenigingen die werken rond cultuureducatie is aangepast en beantwoordt beter aan de realiteit. Wat betreft de verenigingen participatie en informatie hebben we wel nog een voorstel tot aanvulling. In artikel 35, §1, 3°, staat er nu "(...) een thematisch informatieaanbod voor de jeugd aan te bieden". Wij zouden dit willen uitbreiden tot "(...) een thematisch vormings- en informatieaanbod voor de jeugd aan te bieden". Een aantal verenigingen gesubsidieerd onder participatie en informatie heeft immers ook een vormingsaanbod in de vorm van klassieke vormingscursussen, educatieve spelen enzovoort.

In het licht van de vooropgestelde vermindering van de administratieve last, zijn een aantal maatregelen genomen. De meest opvallende wijziging in dit kader is artikel 43 dat de beoordelingscriteria vastlegt. Aan de hand van deze beoordelingscriteria zal de hoogte van het subsidiebedrag bepaald worden. Dit is een verbetering ten opzichte van het huidige systeem en komt tegemoet aan een verzuhting van de jeugdsector. De leidraad voor het schrijven van een beleidsnota werd gezien als een te rigide kader. In het bestaande decreet is bovendien bepaald dat organisaties, naast het doelstellingenplan, nog extra moeten aantonen hoe ze een personeels-, vrijwilligers-, kwaliteits-, organisatorisch en financieel beleid voeren. Dat is nu gelukkig verleden tijd. Het werken

met beoordelingscriteria biedt ook meer houvast aan de adviescommissies. Andersom is het voor de organisaties zelf ook duidelijker aan de hand van welke criteria hun beleidsnota beoordeeld wordt.

Een volgende positieve wijziging is het wegvallen van de jaarlijkse verplichting om een begroting in te dienen. Natuurlijk maken jeugdorganisaties jaarlijks nog een begroting op, want het is verplicht in de vzw-wetgeving, Ze moet echter niet meer aan de afdeling Jeugd bezorgd worden. Zo kon het vroeger gebeuren dat jeugdorganisaties een begroting moesten indienen voordat de beheersovereenkomst getekend was en dus voordat men zekerheid had over wat men moest doen. Die absurditeit wordt door deze maatregel verleden tijd.

De Vlaamse Jeugdraad is niet helemaal akkoord met het wegvallen van de verplichting om een beleidsplan te maken. Het nieuwe decreetsvoorstel bepaalt dat wie enkel het basisbedrag wenst, geen beleidsnota moet schrijven. Met andere woorden: het volstaat om aan te tonen dat men aan de erkenningsvoorwaarden voldoet om het basisbedrag te krijgen. De redenering die hieraan ten grondslag ligt, lijkt logisch: het basisbedrag dient eigenlijk enkel om aan de verplichtingen van de erkenningscriteria te voldoen. Wie meer wil, moet een beleidsnota schrijven. We vinden dit zeer positief voor organisaties die een eerste keer een erkenning aanvragen. Deze organisaties investeren in de aanloop van hun erkenningsaanvraag veel energie in het tegemoetkomen aan de erkenningscriteria. Indien die organisaties dan bijkomend een beleidsnota moeten indienen, is dat een zware opdracht. Daartoe willen wij het echter beperkt zien. Het schrijven van een beleidsnota komt de kwaliteit van een organisatie ten goede en vormt een fundamenteel onderdeel van het decreet. De afschaffing ervan, elimineert ook het kwaliteitsdenken dat als een rode draad door het decreet loopt. Het zomaar afschaffen van de verplichting om een beleidsnota te schrijven, lijkt ons bijgevolg geen verstandige keuze.

De meest opvallende wijziging met betrekking tot de Vlaamse instellingen voor het jeugd- of kinderrechtenbeleid is de uitbreiding van wat in de sector de 'bovenbouworganisaties' genoemd wordt. Vanaf nu wordt er decretaal gesproken over 'Vlaamse Instellingen Jeugdbeleid' maar we missen een kader dat de samenstelling ervan bepaalt. Waarom wordt bijvoorbeeld de VVJ nu wel verankerd in dit decreet en vroeger niet? Waarom krijgt het kenniscentrum kinderrechten hier wel een plaats en de Kinderrechtenco-

alitie niet? Hiermee nemen we geen standpunt in over het feit of individuele organisaties al dan niet thuis horen binnen de Vlaamse instellingen voor het jeugd- of kinderrechtenbeleid. We vragen gewoon naar een visie over waar men met de bovenbouw naartoe wil, en een verantwoording: wanneer kan men daarin komen en wanneer niet.

We hadden in het verleden kritiek bij de beperkte doelomschrijving van het VIP Jeugd. In dit voorstel van decreet is in artikel 17 de doelomschrijving van het VIP beter uitgewerkt.

De Vlaamse Jeugdraad, onze eigen winkel, ligt ons uiteraard nauw aan het hart. Een aantal wijzigingen in het hoofdstuk over de Vlaamse Jeugdraad vinden we zeer positief. De verplichting om met een beleidsnota te werken, nodigt uit om nog meer kwaliteit te leveren en de versoepeling van de samenstelling van onze algemene vergadering komt tegemoet aan een praktisch probleem waarmee we geconfronteerd worden. Wel zijn we nog steeds van mening dat de onverenigbaarheden met ons lidmaatschap beter uitgewerkt worden in ons eigen huishoudelijk reglement.

We willen erop wijzen dat er in het voorstel van decreet een woordje is weggefallen. Artikel 10, §1, bepaalt dat de Vlaamse Regering het advies van de Vlaamse Jeugdraad inwint over materies inzake jeugd- en kinderrechtenbeleid. In het huidige decreet staat er: over alle materies inzake jeugd- en kinderrechtenbeleid. Dat wordt verantwoord door te stellen dat het onrealistisch is om advies te vragen over alle materies inzake jeugd- en kinderrechtenbeleid omdat bijna elke regelgeving een effect heeft op kinderen en jongeren. Dat lijkt logisch, maar is voor ons toch fundamenteeler.

Door dat woordje weg te laten, ontnemt men ons een drukkingsmiddel om ministers duidelijk te maken dat ze aan ons advies moeten vragen wanneer ze een beslissing willen nemen die kinderen en jongeren rechtstreeks of onrechtstreeks aanbelangt. Natuurlijk zijn onze adviezen niet bindend maar als decretaal bepaald is dat we over alle materies inzake Jeugd advies uitbrengen, geeft ons dit meer daadkracht. We wensen dat het woordje 'alle' dus weer opgenomen wordt in artikel 10, §1.

Om af te sluiten, benadrukken we dat er nood is aan een meer fundamentele denkoefening over het decreet. Ik haalde het al aan in de inleiding: de jeugdsector is vragende partij voor een fundamentele decreetswijzi-

ging. De voorbereiding was al opgestart: Steunpunt Jeugd heeft de jeugdsector bevraagd en een evaluatienota opgesteld. Dat zou de basis worden voor die denkoefening. Door deze minimale decreetswijziging is er geen tijd geweest om de oefening grondig uit te werken. We hopen dat deze opsmukoperatie geen excuus zal zijn voor de volgende minister van Jeugd om het decreet ongewijzigd te laten, want het smeekt om een meer fundamentele wijziging.

Het evenwicht in dit decreet is trouwens zeer wankel. Het decreet maakt een onderscheid tussen verschillende werkvormen: verenigingen participatie en informatie, landelijk jeugdwerk en cultuureducatieve verenigingen. De realiteit is echter dat elke organisatie probeert binnen te raken in de subsidielijne 'landelijk jeugdwerk'. Voor het landelijk jeugdwerk zijn er immers erkenningscriteria gekoppeld aan een minimaal gegarandeerde subsidie van 80 percent. Dit biedt veel meer rechtszekerheid. Voor verenigingen 'informatie en participatie' en cultuureducatieve verenigingen zijn er geen erkenningscriteria en volstaat het een beleidsnota in te dienen. Bij een negatieve beoordeling van de beleidsnota kunnen de subsidies van een organisatie dus drastisch dalen of, en dat is al gebeurd, op nul gezet worden. Aangezien elke organisatie als landelijk jeugdwerk erkend wil worden, ontstaat er een grote diversiteit aan organisaties die onder de noemer 'landelijk jeugdwerk' vallen. De werkvormen in het decreet zijn al lang niet meer gegroepeerd onder dezelfde subsidielijne. Onder het landelijk jeugdwerk vinden we dus zowel het klassieke jeugdwerk, cultuureducatieve organisaties – alhoewel zij een eigen subsidielijne hebben –, vakantie-organisaties, dienstenorganisaties, politieke jongerenorganisaties verspreid over twee subsidielijnen enzovoort. Laat het duidelijk zijn dat we niets tegen de diversiteit van de jeugdsector hebben. Het toont de dynamiek van de sector en minister Anciaux heeft hier in zijn twee regeringstermijnen fantastisch werk geleverd. Maar moeten we dan de definitie van wat onder jeugdwerk wordt verstaan niet in vraag durven stellen?

Een ander gevolg van het wankel evenwicht is dat organisaties die de erkenningscriteria van landelijk jeugdwerk niet meer halen, gewoon overstappen naar de subsidielijne participatie en informatie en hier hun beleidsnota indienen. Op zich is het goed dat een uitwijkmogelijkheid bestaat, maar het getuigt toch niet van een coherent beleid.

We zijn blij dat er geen apart hoofdstuk is gekomen voor de politieke jongerenorganisaties. Dat zou het

decreet nog meer uit evenwicht gebracht hebben, niet het minst omdat de erkenningscriteria voor politieke jongerenorganisaties wel heel minimaal waren in vergelijking met die van het landelijke jeugdwerk. Bovendien biedt een dergelijke eenmalige maatregel geen structurele oplossing. Dit probleem kan men ook doortrekken naar andere werkvormen en daarom moet het decreet in zijn geheel geëvalueerd worden, en liefst nog ruimer zelfs. Hoe verhouden de cultuureducatieve verenigingen binnen dit decreet zich bijvoorbeeld tot de verenigingen gesubsidieerd in het Kunstendecreet?

Ook moet er een fundamenteel debat komen over de beoordeling van de beleidsnota's. De nieuwe visie op het preadvies komt uit de lucht vallen. Het betreft een ad-hocmaatregel, die niet past in een ruime discussie. De discussie moet veel breder. Hoe moet de repliek op preadviezen vorm krijgen, mondeling of schriftelijk? Hoe vinden we een goed evenwicht tussen kwantitatieve en kwalitatieve beoordelingscriteria? Hoe verhoudt het advies van de adviescommissies zich ten opzichte van het advies van de afdeling Jeugd?

Er staan in dit voorstel van decreet weinig zaken die ons tegen de borst stoten. We zijn zelfs van oordeel dat de minister in zeer grote mate rekening gehouden heeft met onze standpunten, maar de fundamentele knelpunten zijn nog steeds niet opgelost. Voor de toekomst ligt er nog veel denkwerk klaar. In het belang van broodnodige communicatie naar de jeugdorganisaties, vragen we de commissie niettemin om eerst dit voorstel van decreet goed te keuren, nog voor het zomerreces.

IV. VRAGEN VAN DE COMMISSIELEDEN EN ANTWOORD VAN DE SPREKERS

De heer Jos Stassen: Dat Vlaanderen met de oprichting van het Kinderrechtencommissariaat en de goedkeuring van de kindeffectrapportage internationaal vooropliep, was voor een deel te danken aan de toenmalige context van de affaire-Dutroux en haar effect op de samenleving. Vandaag is de politieke aandacht voor kinderrechten sterk verminderd. Vandaar dat bijvoorbeeld het woord 'alle' in artikel 10, §1, is weggefallen, dat er tien jaar geleden zonder probleem zou doorgeraakt zijn. Dat het zelfs in Onderwijs, Cultuur en Welzijn niet langer evident is om een jongeren- en kindeffectrapportage erdoor te krijgen, heeft te maken met de tijdsgeest. Een deel van de betrokkenheid is weg, ik hou mijn hart vast voor de periode

na 2009. Het is belangrijk dat de kinderrechtencommissaris, de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en de Vlaamse Jeugdraad de kinderrechten op de politieke agenda houden.

Kan mevrouw Maes het weggefallen artikel over kinderrechten aan ons doorgeven, zodat we het eventueel als amendement kunnen indienen? Wat stond er juist in? Wat vinden de sprekers over de leeftijd? Betreffen de opmerkingen van mevrouw Vandekerckhove beschouwingen of noodzakelijke amenderingen?

Mevrouw Tinne Rombouts: We doen er alles aan om het decreet nog voor het zomerreces rond te krijgen en ter stemming voor te leggen. De punten die de sprekers naar voren brachten zullen onderzocht worden met het oog op eventuele aanpassingen.

Mevrouw Ankie Vandekerckhove: Ik ben bang dat de heer Stassen gelijk heeft. Het onderwerp van de maatschappelijke discussie wisselt en het is moeilijk om de interesse gaande te houden. Dat is een opdracht voor het Kinderrechtencommissariaat. Bij de evaluatie van het Kinderrechtencommissariaat bleek trouwens dat zowel veld, regering als parlement dit nog belangrijk genoeg achten om er verder iets aan te doen. Net daarom is het van belang om in voorliggend voorstel van decreet enkele visieartikelen in te bouwen. Ik wijs erop dat de verplichtingen die voortvloeien uit het internationale verdrag, blijven lopen, onafhankelijk van de mode. Het parlement kan de overheid daarop blijven wijzen.

Het is essentieel dat de samenstelling van de adviescommissie anders is dan de vorige, in het bijzonder om te kunnen toezien op de integratie van twee historisch uiteenlopende sectoren. Er is op dat vlak een inhaalbeweging nodig. Het klopt dat het beleid zijn oorsprong vindt in het jeugdwerk, hoewel dat maar een deel is van het beleid. Landelijk jeugdwerk heeft nog steeds een meer rechtszekere positie dan de andere vormen. Als een beleidsplan daarentegen niet door de adviescommissie komt, kan dat tegenvallen. Toch is het noodzakelijk om het voorstel van decreet nu goed te keuren, ook al is het niet het einde van de oefening. Maar uitstel zou kunnen betekenen, dat het later nog minder zekerheden zal gaan bevatten.

Kinderrechten en mensenrechten zijn de absolute basis. Mijn opmerking daarover betreft meer dan semantiek. Zij vormen de sporen waarop de hele jeugdtrein loopt over de verschillende domeinen.

Ik weet niet of de aanspreekpunten decretaal of op een andere manier moeten geregeld worden. Legistiek eenvoudiger is de verdwenen deskundigencommissie via een bijkomend artikel nieuw leven in te blazen met een ondersteunende en proactieve opdracht.

Voor het Kinderrechtencommissariaat is het evident dat het zich niet bezighoudt met +18-jarigen, die zelf kunnen gaan stemmen. Als jonge volwassenen mee genieten van een beslissing die de situatie van minderjarigen verbetert, des te beter. Puur juridisch blijft het Kinderrechtencommissariaat echter adviseren voor de groep 0-18. Dat is een kwestie van taakverdeling.

Mevrouw Karin Maes: Ook wij werken alleen met minderjarigen en vinden het essentieel dat zij als een aparte doelgroep kunnen benaderd worden. Zij hebben een aparte positie in het sociaal recht. Omdat jeugdorganisaties vaak werken met oudere kinderen (15+) zijn wij bezorgd dat de jongeren doelgroep vergeten wordt. De afbakening zorgt voor data, die kunnen gebruikt worden in de rapportering. Die specifieke kennis zal vervagen – of zelfs verdwijnen – bij opname in een wisselende en ruimere groep.

De heer Bart Caron: Wat u zegt, klopt misschien voor uw werkvorm maar niet voor een andere. Dat is de complexiteit van geïntegreerd werken. Het internationale kader is interessant als benchmark maar hoe dwingend moet dat zijn voor andere jeugdorganisatievormen in Vlaanderen?

Mevrouw Karin Maes: Even dwingend. Iedereen die met minderjarigen werkt, moet dat juridisch kader volgen. Ik heb er niets op tegen dat +18-jarigen in beeld worden gebracht, wel dat ze vermengd worden met de minderjarigen, waardoor die laatste groep onvoldoende zichtbaar wordt.

Wij hebben zeer positieve ervaringen met het decreet rechtspositie in de integrale jeugdhulp, dat uitsluitend over minderjarigen gaat. Men haalt aan dat ook meerderjarigen cliënt kunnen zijn, maar door te focussen op -18-jarigen komt heel wat in beweging. Tijdens het overleg met administratie en kabinet hebben wij hierover een tekstvoorstel gedaan. Essentieel voor ons zijn niet de nieuwigheden maar de bundeling van de zaken die met kinderrechten te maken hebben, waardoor ze duidelijker en zichtbaarder worden.

De heer Tom Dierckx: Het voorstel om de kinderrechten op te nemen in de beoordelingscriteria voor de bepaling van het subsidiebedrag wordt door de

sector een stap te ver bevonden. Dat is niet onze kernopdracht. Uiteraard moeten wij, zoals iedereen, de rechten van het kind uitdragen en mogen wij ze niet schenden – bij schending een erkenning intrekken is overigens terecht. Maar ze actief uitdragen en promoten is niet de kernopdracht van jeugdorganisaties.

Wat de leeftijden betreft, is bij ons de minimumleeftijd gedaald van 3 naar 0, behalve voor jeugdwerk waar het 3 bleef, op vraag van de sector zelf. Men was immers bang de deur op een kier te zetten voor kinderopvang. De leeftijdsgrens van 30 jaar is voor ons logisch. Dat is nu eenmaal de doelgroep van de organisaties die binnen dit decreet gesubsidieerd worden. De Vlaamse Jeugdraad is er zich bewust van dat ook jongeren een kwetsbare groep zijn. Ze komen vaak negatief in beeld bij berichtgeving en wij reageren daarop. Het is niet zo dat alleen de -18-jarigen de meest kwetsbaren zijn. Wel hebben zij minder middelen om zich te verweren binnen de maatschappij. JOKER mag niet te koste gaan van de bestaande KER. Anderzijds kan men moeilijk iets tegen de uitbreiding naar jongeren hebben.

De jeugdsector is zeer divers geworden. De werkvormen zijn zo uiteenlopend dat jeugdwerk op zich niet echt meer bestaat. Het is voor mij persoonlijk dan ook geen probleem dat de kinderrechtenactoren geïntegreerd worden in de huidige subsidielijnen. Ze passen daar, net zoals de politieke jongerenorganisaties.

Mevrouw Ankie Vandekerckhove: Ofwel staan de kinderrechten in het decreet ofwel niet. Als het 'uitdragen van de kinderrechten' erin staat, moet dat ook een factor van beoordeling kunnen zijn. Dat kan op verschillende manieren. Zo moet het jeugdwerk leren de jongeren meer te betrekken in de beslissingen. Vervolgens moet dan gecheckt worden of dat ook gebeurt. Het is raar dat de tegenstand daar zo groot is, terwijl men het elders zo gewend is met aantallen te werken. Het heeft geen zin om het uitdragen van de kinderrechten in het decreet te zetten en er vervolgens geen rekening mee te houden.

De heer Bart Caron: In het socioculturele werk heeft altijd grote terughoudendheid bestaan ten aanzien van een overheid die een inhoudelijke koers uitzet. Dat is een grote kwaliteit. De kinderrechten creëren een spanningsveld omdat ze voor het eerst wel een koers uitzetten.

Mevrouw Ankie Vandekerckhove: Dat is geen keuze meer maar een verplichting. Als in het verdrag staat dat fysieke straffen niet meer kunnen, kan men ook

geen vakantiekamp meer subsidiëren waar ze voorkomen. Dat is een juridisch argument. Die bindende norm is nieuw. Er moet dus toezicht zijn.

De heer Tom Dierckx: Men moet nog altijd in de voortgangsrapportering aangeven hoe men voldoet aan die bepaling. Het klopt niet dat men geen enkele verantwoording moet geven. Bovendien gaat het hier niet over de lokale afdelingen maar de koepel- of dienstenorganisaties. Tot slot staat werken voor en door jongeren centraal in de jeugdsector.

De heer Jos Stassen: Het is goed dat de overheid inhoudelijk terugtreedt, maar er zijn een aantal maatschappelijke basisregels zoals de kinderrechten. Op het terrein doet de sector veel op dat vlak, maar soms moet men dat ook zeggen en schrijven, waardoor de verdedigers van kinderrechten kunnen zeggen: kijk, de jeugdsector steunt ons volmondig. Dat zou ook een goed voorbeeld zijn voor andere sectoren.

De voorzitter: Ik dank de sprekers voor hun interessante bijdrage aan deze hoorzitting. Op donderdag 26 juni 2008 zullen we het voorstel van decreet in de commissie bespreken en erover stemmen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Johan VERSTREKEN Dany VANDENBOSSCHE

BIJLAGE

datum 17-06-2008

volgnr. 2007-2008/4

Advies

Voorstel van decreet Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Advies naar aanleiding van het voorstel van decreet van de heer Joris Vandenbroucke en de dames Tinne Rombouts, Els Robeyns en Laurence Libert en de heer Piet De Bruyn, houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid, *Parl. St.*, Vl. Parl., stuk 1698 (2007-2008) – nr. 1.

Kinderrechtencommissariaat

Leuvenseweg 86

1000 Brussel

tel.: 02-552 98 00

fax: 02-552 98 01

kinderrechten@vlaamsparlement.be

www.kinderrechten.be

1 Situering

Op 19 januari 2006 lichtte de minister van Jeugd het Vlaams Jeugdbeleidsplan II in de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media toe. Hij wenste het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid te integreren, onder meer door een herdenking van het decreet jeugdbeleid. Hierin moest de beleidsoptie decretaal verankerd worden dat kinderrechten wel degelijk de basis vormen voor het jeugdbeleid.¹

In dit advies gaan we na of hiermee alle kansen worden benut om kinderrechten als basis voor het jeugdbeleid te doen gelden. Daartoe leggen we het nieuwe decreet naast het vorige decreet, vergelijken we de kinderrechteninstrumenten in het nieuwe decreet met de reeds bestaande kinderrechteninstrumenten en ronden we af met aanbevelingen en suggesties voor de toekomst.

Het moge reeds duidelijk zijn dat een decretale verankering van kinderrechteninstrumenten nog geen garantie verschaft voor een inhoudelijk sterk kinderrechtenbeleid. Veel zal afhangen van de invulling en het gebruik van de instrumenten. Aangezien dit decreet voornamelijk instrumentele en organisatorische bepalingen bevat, is de inhoud voorlopig moeilijk te beoordelen.

1.1. Er was eens ...

Met de ratificatie van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (in 1992) verbond de Vlaamse overheid zich ertoe om kinderrechten in het beleid op te nemen en aldus werk te maken van rechten voor minderjarigen op protectie, participatie en provisie. In de loop der jaren werden diverse instrumenten uitgewerkt om vorm en inhoud te geven aan het kinderrechtenbeleid.

Zo werd een coördinerend minister kinderrechten aangesteld, alsook aanspreekpunten kinderrechten in de Vlaamse administraties.

De KER-verplichting werd bij decreet² ingevoerd alsook de verplichting voor de Vlaamse regering om jaarlijks verslag uit te brengen over het gevoerde kinderrechtenbeleid. Dit verslag moest onder meer rapporteren over de maatregelen die de overheid nam om de rechten van minderjarigen te verwezenlijken. Het moest informeren over hoe de overheid de inspraak en de non-discriminatie van het kind eerbiedigt. Het moest gezondheidsindicatoren, welzijnsindicatoren, aspecten inzake onderwijs, vrije tijd en cultuur en bijzondere maatregelen rond de bescherming van het kind oplijsten. Het moest met een evaluatie van de effectrapportage afronden.

Bij Vlaams besluit kreeg de coördinerend minister kinderrechten de opdracht om toe te zien op de KER-verplichting.³ Een commissie van deskundigen stond hem daarin bij.

In 2004 nam de minister van Jeugd de coördinerende functie inzake kinderrechten van de minister van Welzijn over. In het Jeugdbeleidsplan 2006 – 2009 (JBP) maakte de minister zijn plannen als coördinerend minister kinderrechten bekend.

¹ Gedachtewisseling Vlaams Jeugdbeleidsplan 2006-2009, *Parl. St. Vlaams Parlement*, 2005-2006, nr. 636/2. p. 18.

² Decreet van 15 juli 1997 houdende instelling van het kindeffectrapport en de toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind, *B.S.*, 7 oktober 1997.

³ Besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004 betreffende de instelling van het kindeffectrapport, *B.S.*, 6 augustus 2004.

Hij wenste het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid te integreren, en daartoe zou hij het decreet Vlaams jeugdbeleid hertekenen.

1.2. Het JBP over het nieuwe decreet

Het tweede JBP stelde dat het nieuwe decreet uit 3 hoofdstukken zou bestaan:

1. ‘De uitgangspunten en de principes van het decreet’ waarin het Verdrag als ethisch en juridisch uitgangspunt centraal zou staan.

2. ‘Regie en monitoring van het jeugdbeleid’ door middel van een vijfjaarlijks beleidsplan en een uitbreiding van het jaarlijkse kinderrechtenverslag naar een jeugdbeleidverslag. De participatie van kinderen en jongeren, de jeugdwerksector en het middenveld aan het beleid zou door de Vlaamse Jeugdraad verzorgd worden.

Voor de beleidsinformatie zouden een uitbreiding van KER naar JOKER, een decretale verankering en samenvoeging van de aanspreekpunten kinderrechten en jeugd, en een jeugdmonitor moeten instaan. Daarnaast zouden het Steunpunt Jeugd, het Vlaams InformatiePunt Jeugd (VIP Jeugd), Jint en het Expertisecentrum kinderrechten het jeugd- en kinderrechtenbeleid mee ondersteunen.

3. Een hoofdstuk ‘Subsidiebeleid’ met werkings- en projectsubsidies voor kinderrechteninitiatieven, een structurele subsidiëring voor coalitievorming inzake kinderrechten, en subsidies voor (landelijke) jeugd(werk)initiatieven zou het decreet afsluiten.

1.3. Eerdere overwegingen van het Kinderrechtencommissariaat

Begin 2006⁴ lichtte het Kinderrechtencommissariaat zijn advies over het JBP toe. We beoordeelden volgende punten positief:

- de centrale plaats voor het Verdrag;
- de decretale inbedding van de aanspreekpunten kinderrechten en jeugd;
- de hervorming van de verslaggeving;
- de subsidiëring van kinderrechtenactoren;
- de bepaling over inspraak van kinderen en jongeren in de adviezen van de Vlaamse Jeugdraad.

Veeleer negatief stonden we tegenover:

- het gebrek aan inhoudelijke vertaling van het Verdrag. Instrumenten, organisaties en structuren geven nog geen garanties voor een inhoudelijk kinderrechtenbeleid;
- het gebrek aan verfijning en versterking van de KER-methodiek en de deskundige commissie;
- het gemis aan een duidelijk herwerkte taakomschrijving van de Vlaamse Jeugdraad inzake de integratie kinderrechten en jeugd.

⁴ Gedachtewisseling Vlaams Jeugdbeleidsplan 2006-2009, *Parl. St. Vlaams Parlement*, 2005-2006, nr. 636/2.

2 Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Van een kinderrechtenbeleid mogen we verwachten dat het zich inhoudelijk toelegt op alle bepalingen van het Verdrag. Van een Vlaams kinderrechtenbeleid mogen we tenminste verwachten dat het zich toelegt op alle bepalingen die aan de Vlaamse bevoegdheid raken.

Artikelen van het Verdrag die hier zeker relevant zijn, zijn onder meer:

- artikel 2 dat het non-discriminatieprincipe nog eens duidelijk herhaalt;
- artikel 3 dat het belang van minderjarigen als leidraad van beleid aangeeft;
- artikel 12 dat minderjarigen inspraakrecht biedt in alle materies die hen aanbelangen;
- artikel 13 en 17 dat het recht op informatie en toegang daartoe omschrijft;
- artikel 31 dat bepaalt dat minderjarigen recht hebben op rust, ontspanning, vrije tijd en toegang tot vrijetijdsvoorzieningen.

Ook artikel 42 dat aan de overheid de opdracht geeft om minderjarigen goed te informeren over de inhoud en de betekenis van het Verdrag moet een belangrijke rol spelen in een jeugdbeleid. Daarnaast zijn ook de artikelen over de toegang van minderjarigen tot voorzieningen en de bescherming tegen alle mogelijke vormen van geweld van belang.

In het decreet vinden we hierover geen inhoudelijke invulling terug. Het decreet regelt voornamelijk de organisatie en de financiering van de relevante actoren voor een jeugd- en kinderrechtenbeleid. Het is ontegensprekelijk van belang dat de 'wagonnetjes' op de jeugd- en kinderrechtentrein decretaal verankerd worden, maar het inhoudelijke kinderrechtenspoor waar deze trein op zal rijden wordt in dit decreet onvoldoende vastgelegd.

3 Het nieuwe voorstel van decreet houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid

Zoals eerder gesteld: het nieuwe decreet streeft de integratie van het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid na. Zowel praktische overwegingen als de overtuiging dat kinderrechten de basis voor het jeugdbeleid vormen, gaven aanleiding tot dit nieuwe decreet.

Net zoals het vorige decreet lijst ook het nieuwe decreet verschillende beleidsondersteunende organisaties, werkings- en projectsubsidies op. Wel worden in het nieuwe decreet meer organisaties decretaal verankerd, zijn de administratieve vereisten voor de organisaties verminderd en zijn de beoordelingscriteria waaraan de subsidiebijdragen gekoppeld worden duidelijk omschreven.

Ook kinderrechten krijgen in het nieuwe decreet een meer uitgesproken plaats. Een kenniscentrum kinderrechten wordt decretaal verankerd. Organisaties kunnen werkings- en projectsubsidies verwerven als ze 'specifieke informatie- of sensibiliseringsinitiatieven met het oog op de promotie van de rechten van het kind' opzetten.

Ze kunnen werkingssubsidies krijgen wanneer ze ‘rapporteren over de rechten van het kind’. Naast het JBP zijn er nu ook andere basisinstrumenten voor een jeugd- en kinderrechtenbeleid: het jaarlijks verslag van de Vlaamse regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris, de JOKER, aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid en een ‘staat van de jeugd’ als monitor van de leefwereld van de jeugd.

Vanuit praktisch oogpunt voldoet het nieuwe decreet zeer zeker aan de integratie van jeugd- en kinderrechtenactoren en dito instrumenten. Terwijl ze voordien over verschillende decreten en subsidiekanalen verspreid lagen, vinden we ze nu samen in één decreet terug.

Maar het werken op het vlak van instrumenten, organisaties en structuren garandeert nog geen inhoudelijk kinderrechtenbeleid. De overtuiging dat kinderrechten de basis voor het jeugdbeleid vormen, mag uitdrukkelijker in het decreet doorwegen. De kansen op het vlak van uitgangspunten, definitie en praktische vertaling mogen meer benut worden.

4 Overwegingen van het Kinderrechtencommissariaat

4.1. Het Verdrag als basis voor het jeugd- en kinderrechtenbeleid?

Het JBP stelde dat het nieuwe decreet met een hoofdstuk uitgangspunten en principes zou aanvangen. Het Verdrag zou als ethisch en juridisch uitgangspunt in dit hoofdstuk centraal staan. Ook in de beleidsbrief Jeugd - Beleidsprioriteiten 2007-2008 staat dat het nieuwe decreet meer duidelijkheid over de principes en uitgangspunten van het Vlaams jeugdbeleid moet brengen.⁵

Het Kinderrechtencommissariaat mist deze geëxpliciteerde uitgangspunten en principes in het nieuwe decreet. Immers, een integraal en inclusief jeugdbeleid kan op tal van manieren uitgetekend worden. We raden aan om het nieuwe decreet met een extra hoofdstuk ‘uitgangspunten’ te laten aanvangen. Het Verdrag kan als basis van het jeugdbeleid in dit extra hoofdstuk worden gedeut.

4.2. Definitie jeugd- en kinderrechtenbeleid

In vergelijking met het vorige decreet vinden we in het nieuwe decreet een definitie van het jeugdbeleid en het kinderrechtenbeleid terug.

Het nieuwe decreet definieert jeugd- en kinderrechtenbeleid als ‘de integrale en geïntegreerde visie en de daarop gebaseerde systematische en planmatige maatregelen van een overheid die expliciet effect hebben op de jeugd, met bijzondere aandacht voor de rechten van kind’.

We kunnen ons enigszins scharen achter deze definitie. Toch had de definitie verder kunnen gaan. Als het Verdrag de basis van het jeugdbeleid vormt, dan mag dit ook zo geformuleerd worden.

⁵ Beleidsbrief Jeugd. Beleidsprioriteiten 2007-2008, *Parl.St.* Vlaams Parlement 2007–2008, nr. 1416/1, p. 6.

Daarom raadt het Kinderrechtencommissariaat aan om het jeugd- en kinderrechtenbeleid te definiëren als ‘de op kinder- en mensenrechtengestoelede integrale en geïntegreerde visie en de daarop gebaseerde systematische en planmatige overheidsmaatregelen met expliciet effect op de jeugd’.

4.3. Een praktische vertaling van artikel 3, §1, 1°

Net zoals in het vorige decreet expliciteert artikel 3 in het nieuwe decreet de erkenningsvoorwaarden voor organisaties. Artikel 3, §1, 1° stelt: ‘in de werking de principes en de regels van de democratie aanvaarden en tevens de rechten van het kind en het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden onderschrijven en uitdragen’.

Het Kinderrechtencommissariaat beoordeelt artikel 3, §1, 1° als positief. Niet alleen onderschrijven de verenigingen het Verdrag, ze dragen het ook uit. Het decreet maakt hiermee duidelijk dat het uitdragen van het Verdrag een taak van veel organisaties is.

Toch hebben we bij artikel 3, §1, 1° ook vragen. Hoe zal de Vlaamse regering het toezicht hierop organiseren? Zullen de administratie en de adviescommissie(s) in hun beoordeling oog hebben voor de wijze waarop organisaties het Verdrag onderschrijven en uitdragen? Zullen de leden van de adviescommissie ook over expertise in kinderrechten beschikken? Wie zal de organisaties in dit uitdragen ondersteunen?

Daarnaast baart het ons ook zorgen dat het onderschrijven en uitdragen van het Verdrag niet als één van de beoordelingscriteria voor de hoogte van de subsidiebedragen is opgenomen (art. 43, §1)⁶ en dat de beleidsnota’s niet expliciet op het onderschrijven en uitdragen van het Verdrag worden beoordeeld.

Het Kinderrechtencommissariaat hoopt dat de nog te bepalen voorwaarden van de Vlaamse regering, zoals vermeld in verschillende artikels van het nieuwe decreet, aan deze bezorgdheden tegemoetkomen. Tevens hopen we dat het uitdragen van het Verdrag als één van de mogelijke voorwaarden voor een prijstoekenning kan gelden (zie art. 42).

4.4. Kinderrechteninstrumenten in het nieuwe decreet

Artikel 4 van het nieuwe decreet somt de basisinstrumenten voor een jeugd- en kinderrechtenbeleid op. Er zijn: het JBP, het jaarlijks verslag van de Vlaamse regering aan het Vlaams Parlement en de kinderrechtencommissaris, de JOKER, de aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid, een coördinerende administratie, en een ‘staat van de jeugd’ als monitor van de leefwereld van de jeugd.

Vergelijken we het oude met het nieuwe decreet, dan heeft het nieuwe decreet op het vlak van basisinstrumenten vooruitgang geboekt. Immers, naast het JBP vinden we nu ook andere basisinstrumenten. Maar leggen we de omschrijving van deze basisinstrumenten (art. 5, 6, 7 en 8) naast de reeds bestaande kinderrechteninstrumenten, dan maakt die vooruitgang minder indruk.

⁶ Slechts als de Vlaamse regering het uitdragen van het IVRK en het EVRM als prioriteit zou definiëren, zou het als één van de beoordelingscriteria gehanteerd worden (zie art. 43, §2).

4.4.1. Aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid

Het KER-decreet van 15 juli 1997 gaf de Vlaamse regering het mandaat om werk te maken van kinderrechten. In 1998 leidde dit tot de aanduiding van aanspreekpunten kinderrechten. De aanspreekpunten verzorgden, naast hun dagelijks werk, het jaarlijks verslag van de Vlaamse regering over de implementatie van het Verdrag en ze probeerden op hun beleidsdomein meer kinderrechtentoepassingen te stimuleren.

Artikel 7 van het nieuwe decreet geeft de leidend ambtenaren het mandaat om een ambtenaar als aanspreekpunt jeugd- en kinderrechtenbeleid aan te duiden. Deze ambtenaar levert een bijdrage aan het Vlaamse JBP, staat in voor de monitoring en de verslaggeving over de uitvoering van het Verdrag en het Vlaams JBP en schat de effecten van beleidsbeslissingen op kinderen, jongeren en hun rechten in.

Via verschillende fora pleitte het Kinderrechtencommissariaat reeds voor een betere omkadering van de aanspreekpunten. Aanspreekpunten zijn ons inziens ambtenaren die binnen hun departement of administratie over kinderrechten waken en het ook stimuleren. Opdat ze dit expliciet en pro-actief zouden kunnen doen, is er nood aan een duidelijk mandaat, een betere ondersteuning – bijvoorbeeld ‘cel’ aanspreekpunten, regelmatige vorming - en een meer rechtstreeks contact met de leidend ambtenaren.

Het nieuwe decreet legt een decretale basis voor de aanspreekpunten. Dat is positief. Toch missen we in het nieuwe decreet een expliciet mandaat om proactief aan kinderrechten te werken. De aanspreekpunten verwerven nog steeds niet de noodzakelijke en gegarandeerde ruimte die ze voor hun functie nodig hebben. Het Kinderrechtencommissariaat vreest dat een nota over de werking van aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid⁷ aan de leidend ambtenaren daarvoor niet volstaat.

4.4.2. Van KER naar JOKER

Het KER-decreet kan, als eerste regelgeving wereldwijd van die aard, revolutionair genoemd worden. Met de goedkeuring van het KER-decreet – van toepassing op alle Vlaamse beleidsdomeinen – heeft de Vlaamse overheid een duidelijk en sterk engagement genomen naar de implementatie van het Verdrag.

We erkennen dat de praktische toepassing van de KER-verplichting tekorten vertoonde, maar we waarschuwen toch om het kind hier niet met het badwater weg te gooien.

Het Kinderrechtencommissariaat vraagt een blijvende aandacht voor de verfijning van deze methodiek en stelde eerder al volgende suggesties voor:

- idealiter zou een KER opgemaakt moeten worden bij elk wetgevend initiatief dat belangen van minderjarigen raakt;
- de rol van de deskundige commissie zou kunnen uitgebreid en meer geactiveerd worden;⁸

⁷ Nota over de werking van de reflectiegroep en de aanspreekpunten kinderrechten- en jeugdbeleid, die op de reflectiegroep Vlaams Kinderrechten en Jeugdbeleid (27-09-2007) werd toegelicht.

⁸ Bijvoorbeeld: aangeven waar zeker een KER vereist is, veeleer dan enkel bevraagd te worden in gevallen van afwijking van de KER-verplichting.

- een KER moet een ware effectinschatting⁹ worden, veeleer dan een standaardchecklist. Dit houdt in wezen een voorspelling of inschatting van de vermoedelijke effecten in, hetgeen de oefening niet makkelijk maakt, maar dit is nu precies wel de mogelijke meerwaarde ervan;
- het Vlaams Parlement zou zijn controletaak hier actiever moeten opnemen en ontwerpen van decreet niet goedkeuren indien een KER ontbreekt.

Artikel 6 van het nieuwe decreet voegt bij wijze van spreken artikel 4 en 5 van het KER-decreet samen. Net als in het KER-decreet stelt artikel 6 dat elk ontwerp van decreet van een effectrapport vergezeld wordt als het de belangen van de minderjarigen direct raakt. Verder behoudt artikel 6 dezelfde informatievereisten als artikel 5 uit het KER-decreet. In dit nieuwe decreet wordt enkel de beoogde groep uitgebreid naar ook de 18- tot 25-jarigen.

Zolang de leeftijdsverhoging van min-18-jarigen naar min-25-jarigen niet gepaard gaat met een aandachtsverlies voor de minderjarigen, kan het Kinderrechtencommissariaat zich achter deze verhoging scharen.¹⁰

Artikel 4 van het KER-decreet stelde dat de regering advies kon inwinnen bij een deskundige commissie als ze twijfelde over het 'directe' effect van een beslissing op de belangen van minderjarigen. Op die manier kon een minister, theoretisch gezien, eventueel afzien van de verplichting een KER op te stellen.

Zowel op papier als in de praktijk had deze deskundige commissie maar weinig slagkracht. Daarom pleitte het Kinderrechtencommissariaat geregeld voor een uitbreiding en activering van de deskundige commissie.

Artikel 6 van het nieuwe decreet zegt niets over deze deskundige commissie. De 'Algemene toelichting' van het nieuwe decreet duidt dit stilzwijgen als een voorstel 'om de procedure te schrappen die het de Vlaamse Regering mogelijk maakte af te wijken van de haar verplicht een kind-effectrapport op te stellen, ook al zou het ontwerp van decreet kennelijk het belang van het kind rechtstreeks raken'.

Theoretisch gezien kan het Kinderrechtencommissariaat zich achter zo'n voorstel scharen omdat hiermee de 'uitwijkmogelijkheid' wordt afgeschaft. Daarmee wordt ook meteen de deskundige commissie afgeschaft en dat betreuren we. Het Kinderrechtencommissariaat blijft toch aandringen op het behoud én de versterking van de deskundige commissie om een degelijk gebruik van de JOKER te ondersteunen en te stimuleren.

4.4.3. Het jaarlijks verslag van de Vlaamse regering aan het Vlaams Parlement en de kinderrechtencommissaris

In deze jaarlijkse verslaggeving vonden we tot nu toe elk jaar een overzicht van de genomen kinderrechtenmaatregelen binnen de verschillende beleidsdomeinen.

⁹ Een mooi voorbeeld daarvan was één van de eerste KER's over het verbod op permanent wonen op een camping. Daarin werd bijvoorbeeld nagegaan hoeveel kinderen effectief op campings woonden. Op basis van dergelijk feitenmateriaal werd dan gesteld dat een woonverbod op campings zou kunnen leiden tot een inbreuk op het recht op huisvesting van kinderen en dat een alternatief gezocht moest worden vooraleer over te gaan tot een dergelijk verbod.

¹⁰ Een mooi voorbeeld van zo'n JOKER is bijvoorbeeld de KER bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 28 februari 2003 betreffende het Vlaams inburgeringsbeleid. Deze KER focust op de overgang van minder- naar meerderjarigheid bij niet-begeleide minderjarigen en brengt de gevolgen van het inburgeringsdecreet voor de rechten van deze niet-begeleide minderjarigen in kaart.

Tegelijk fungeerde deze verslaggeving als aanzet voor het Vlaams onderdeel van de vijfjaarlijkse rapportering aan het Comité voor de Rechten van het Kind in Genève.

Het JBP plande een uitbreiding van dit verslag. Het jaarverslag zou voortaan verschillende rapportage-opdrachten combineren in het kader van het jeugd- en kinderrechtenbeleid.¹¹

Artikel 5, §3 in het nieuwe decreet somt de onderdelen van het verslag op, maar blijft te vaag over de inhoudelijke vereisten voor de jaarlijkse verslaggeving.¹² Nochtans legt artikel 7 van het KER-decreet een aantal inhoudelijke vereisten op,¹³ en somt ook het Comité voor de Rechten van het Kind duidelijke algemene richtlijnen voor de vijfjaarlijkse rapportering¹⁴ op. Zo raadt het Comité aan om over de genomen overheidsmaatregelen, de follow-up, de monitoring, het budget en de ervaren moeilijkheden bij de verwezenlijking van elk recht te rapporteren. Per recht moeten statistische gegevens de verwezenlijking van dit recht of het gebrek eraan illustreren.

Het Kinderrechtencommissariaat hoopt dat de afwezigheid van inhoudelijke vereisten in het nieuwe decreet geen afbreuk doet aan een duidelijke verslaggeving over de implementatie, en het mogelijk gebrek eraan, van het Verdrag. Het Kinderrechtencommissariaat adviseert om in de jaarlijkse verslaggeving over de implementatie van het Verdrag meer rekening te houden met de algemene richtlijnen van het Comité. De 'staat van de jeugd' (art. 8) dat 'minstens' om de vijf jaar zal verschijnen en over de leefsituatie van kinderen en jongeren en de longitudinale ontwikkelingen erin zal rapporteren, is alvast een stap in de goede richting.

¹¹ Onder andere: de voortgang in de uitvoering van het jeugdbeleidsplan en van het Vlaams Actieplan Kinderrechten, de vooruitgang in het kinderrechtenbeleid, de aandacht voor de aanbevelingen van het toezichthoudend Comité, de verslaggeving over de naleving van de rechten van het kind in die landen en regio's waarmee de Vlaamse Gemeenschap een decretaal goedgekeurd exclusief en algemeen samenwerkingsakkoord heeft gesloten, acties inzake de 'Millenium goals'- en 'A World fit for children'-doelstellingen. Ook zou men rapporteren over de inspanningen die de oprichting van kinderrechtencommissariaten in andere landen stimuleren. Afsluitend zou het jaarverslag rapporteren over nieuwe bevindingen vanuit de jeugdmonitor.

¹² Zo zegt het artikel niets over de acties inzake de 'Millenium goals'- en 'A World fit for children'-doelstellingen. Ook de verslaggeving over de inspanningen rond de oprichting van kinderrechtencommissariaten in andere landen en de onderzoeksbevindingen over de leefsituatie van kinderen en jongeren ontbreken.

¹³ Artikel 7 van het KER-decreet stelt dat het verslag onder meer moet rapporteren over maatregelen die de overheid nam om de rechten van minderjarigen te verwezenlijken en maatregelen die overheid nam om de inspraak en de non-discriminatie van het kind te eerbiedigen. Daarnaast moeten gezondheidsindicatoren, welzijnsindicatoren, aspecten inzake onderwijs, vrije tijd en cultuur en bijzondere maatregelen rond de bescherming van het kind worden opgelijst.

¹⁴ Committee on the Rights of the Child, General guidelines regarding the form and content of periodic reports to be submitted by states parties under article 44, paragraph 1 (b), of the convention, CRC/C/58/Rev.1, 29 November 2005.

4.5. Kinderrechtenorganisaties in het nieuwe decreet

Het decreet spreekt op verschillende manieren organisaties aan om werk te maken van kinderrechten. Artikel 3, §1, 1° maakt duidelijk dat het uitdragen van kinderrechten een taak voor alle organisaties is. Artikel 35, §1 en artikel 38 stellen dat organisaties werkings- en projectsubsidies verwerven als ze “specifieke informatie- of sensibiliseringsinitiatieven met het oog op de promotie van de rechten van het kind” opzetten. Ze kunnen werkingssubsidies krijgen wanneer ze ‘rapporteren over de rechten van het kind’. Artikel 14 geeft aan het Centrum voor de Rechten van het Kind een decretale basis.

In vergelijking met het vorige decreet jeugdbeleid maakt het nieuwe decreet op het vlak van kinderrechten duidelijk vooruitgang. Anderzijds maakt het nieuwe decreet de beloften uit het JBP niet volledig waar. Het JBP sprak over een subsidiëring van kinderrechteninitiatieven, een structurele subsidiëring van coalitievorming en een subsidiëring voor de opmaak van een alternatief rapport in het laatste jaar van de Vlaamse legislatuur.

Vooraf dit laatste heeft het Kinderrechtencommissariaat ten zeerste gewaardeerd. Het siert een overheid om de aanmaak van een kritisch rapport over het gevoerde beleid te financieren.

Zowel de structurele subsidiëring van een alternatief rapport als deze voor de coalitievorming wordt niet opgenomen in het decreet.

Wel schuift het decreet een structurele subsidiëring voor het kenniscentrum kinderrechten naar voor. Het Kinderrechtencommissariaat betreurt dit ‘of/of-beleid’. Het Kinderrechtencommissariaat hoopt dat de werkingssubsidies voor het ‘rapporteren over de rechten van het kind’ (art. 35, §1, 5) ook voor het alternatieve rapport kunnen dienen.

Op basis van artikel 38 kunnen organisaties projectsubsidies aanvragen voor kinderrechteninitiatieven. Dankzij dit artikel kunnen tal van organisaties mee bouwen aan het kinderrechtenbeleid.

Het Kinderrechtencommissariaat hoopt dat organisaties, die traditioneel gezien niet onmiddellijk onder het Vlaams jeugdbeleid geplaatst worden, zich evenzeer op dit artikel kunnen beroepen. Immers, een integraal jeugd- en kinderrechtenbeleid richt zich per definitie op alle beleidsniveaus en -domeinen en sectoren.

4.6. Deelname van kinderen en jongeren aan het jeugd- en kinderrechtenbeleid

Kinderen en jongeren hebben recht op participatie en inspraak in alle materies die hen aanbelangen. Ze hebben het recht om hun mening te uiten. Aan deze mening moet passend belang worden gehecht.

In het vorige decreet vonden we dit recht onder andere terug in artikel 4, §3. Dit artikel handelde over de opmaak van het JBP en stelde dat het plan samen met het Steunpunt Jeugd, de Vlaamse Jeugdraad en de jeugd zelf tot stand moest komen. De praktijk toonde aan dat inspanningen geleverd werden om naast de Vlaamse Jeugdraad en het Steunpunt Jeugd zoveel mogelijk relevante actoren bij de opmaak van het plan te betrekken. Kinderen en jongeren zelf werden echter niet betrokken.

In het nieuwe decreet wordt de opmaak van het JBP in artikel 5 geduid. Het plan zal bijzondere aandacht besteden aan het jeugdwerkbeleid en de rechten van het kind. Het plan zal samen met de Vlaamse Jeugdraad, deskundigen inzake de jeugd, de gesubsidieerde verenigingen, en vertegenwoordigers van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en lokale en provinciale besturen worden opgemaakt.

‘Samen met de jeugd’ komt in het lijstje niet meer voor. De directe participatie van kinderen en jongeren is nu dus helemaal verdwenen.

Het Kinderrechtencommissariaat erkent dat het garanderen van authentieke en respectvolle participatie van kinderen en jongeren erg moeilijk is. Toch mag deze zoektocht niet zomaar opgegeven worden.

4.7. Het recht op informatie van kinderen en jongeren

In het decreet wordt een decretale basis gegeven aan het VIP Jeugd. Deze vzw werd in 2006 boven de doopvont gehouden binnen de ruimere context van het jeugdinformatiebeleid, één van de grote beleidslijnen in het Vlaams jeugdbeleid. Dat is op zich een goede zaak. Minderjarigen hebben namelijk recht op informatie die voor hen relevant is. Die informatie moet ook op een ontvanger-gerichte, aan de diverse leeftijdsgroepen aangepaste wijze aangemaakt én gedistribueerd worden.

Het decreet stelt echter niet wat precies allemaal onder ‘jeugdinformatie’ vervat ligt en stelt enkel in vage termen dat het VIP Jeugd ‘een coördinerende rol te spelen heeft op het vlak van jeugdinformatie in Vlaanderen’.

Een performant jeugdinformatiebeleid coördineren vereist echter behoorlijk wat middelen, personeel, gedragenheid en zo verder. Ook de doelstellingen worden niet nader in het decreet omschreven. Er is tevens nog onduidelijkheid voelbaar bij het middenveld over de vraag wie welk onderdeel van het jeugdinformatiebeleid nu beheert, subsidieert en opvolgt. Tot nu toe liggen veel acties en producten van jeugdinformatie verspreid over verschillende beleidsdomeinen, zoals bijvoorbeeld onderwijs, jeugd en welzijn. Hoe zullen die concreet op elkaar moeten worden afgestemd?

Het VIP Jeugd heeft daarbij ook uiteenlopende doelgroepen – kinderen en jongeren zelf, JIP's, organisaties en intermediaren – en zal dus zijn werking ook op die diverse groepen met elk hun eigen behoeften moeten afstemmen. Ook dit is niet steeds zo eenvoudig.

Tot op heden werd vooral geïnvesteerd in de aanmaak (en reeds tweede druk) van 3 gidsen en aanverwante websites voor 3 groepen: kinderen, tieners en jongeren. Dit gebeurde binnen een samenwerkingsverband met diverse actoren op het veld. Dergelijke acties verdienen zeker en vast navolging en, idealiter, ook permanente updating.

5 Advies van het Kinderrechtencommissariaat

Het Kinderrechtencommissariaat is relatief tevreden met het decreet. Het decreet is alvast een poging om kinderrechten als basis voor een jeugdbeleid te doen gelden. Toch wensen we te waarschuwen voor een te snelle tevredenheid. Het uittekenen van structuren, instrumenten, rapportages, subsidiestromen, ... vormt op zich nog geen garantie voor een degelijk inhoudelijk onderbouwd kinderrechtenbeleid. Al deze instrumenten en strategieën vormen een noodzakelijke maar onvoldoende voorwaarde voor een deugdelijke invulling van de verplichtingen die Vlaanderen aangegaan is met de ratificatie van het Verdrag. Meer specifiek adviseert het Kinderrechtencommissariaat het volgende:

- De uitgangspunten en principes die het decreet onderbouwen moeten in het decreet zelf geëxpliciteerd worden.
- Er dient gelet te worden op de samenstelling van de adviescommissie die een zeer belangrijke toetsingsrol te vervullen heeft. Er moet gegarandeerd worden dat er ook leden in de adviescommissie zetelen die een expertise inzake kinderrechten hebben.
- De definitie van 'jeugd- en kinderrechtenbeleid' dient bij voorkeur gewijzigd te worden in 'de op mensen- en kinderrechten gestoelde integratie en geïntegreerde visie en de daarop gebaseerde systematische en planmatige overheidsmaatregelen met expliciet effect op de jeugd'.
- Het blijft onduidelijk hoe 'kinderrechten' in de uitwerking van het decreet zullen worden beoordeeld en gescreend en hoe de omvang van de te verdelen subsidies daaraan gerelateerd zal worden. Enige verduidelijking of richtlijnen zijn noodzakelijk.
- De omkadering en mandatering van de aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid blijft te vaag en enigszins vrijblijvend.
- De uitbreiding van leeftijd door het hervormen van de KER naar de JOKER mag de aandacht voor de allerjongsten niet doen afnemen. Dit instrument dient bovendien geherwaardeerd te worden, met name door een strengere controle op de toepassing ervan door het Vlaams Parlement.
- De deskundige commissie zou niet mogen afgeschaft worden, maar integendeel hervormd opdat ze ondersteunend kan werken bij het uitwerken van de nodige JOKER's.
- Bij de verslaggeving is het aan te bevelen dat de inhoudelijke richtlijnen van het Comité voor de Rechten van het Kind worden gevolgd.
- Voor de duidelijkheid wordt bij voorkeur de juiste benaming gebruikt bij het vermelden van kinderrechten, namelijk 'Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind', naar analogie met het 'EVRM'.
- Bij de structurele subsidiëring moeten zowel de alternatieve rapportering als de coalitievorming een plaats krijgen zoals reeds aangegeven was in het JBP.
- De directe inspraak en betrokkenheid van kinderen en jongeren dient opnieuw toegevoegd te worden voor wat betreft de opmaak van het JBP.